ОБУЧЕНИЕ НА АКУШЕРКИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ХОЛИСТИЧЕН ПОДХОД ПРИ ЖЕНИ С РАК НА МАТОЧНАТА ШИЙКА

Ц. Джиганска, В. Цветанова и П. Добрилова

Филиал „Проф. д-р Иван Митев" – Враца, МУ – София

TRAINING OF MIDWIVES FOR THE IMPLEMENTATION OF A HOLISTIC APPROACH IN WOMEN WITH CERVICAL CANCER

Ts. Dzhiganska, V. Tsvetanova and P. Dobrilova

Affiliate „Prof. Dr. Ivan Mitev" – Vratsa, Medical University – Sofia

Резюме. *Обучението на акушерките цели да се подготвят качествени специалисти за здравеопазването. Професионализмът се изгражда чрез обучение, възпитание и мотивация за успешна професионална реализация. „Създаването" на съвременните професионалисти по здравни грижи е сериозно предизвикателство пред висшите медицински училища. Целта на представеното изследване е да се проучи обучението на акушерките за прилагането на цялостен подход при жени с рак на маточната шийка. Изследването е проведено сред 163 студенти от специалността „Акушерка" от три висши медицински училища – Факултет „Обществено здраве" на МУ – София, Филиал „Проф. д-р И. Митев" – Враца, към МУ – София, и Факултет „Обществено здраве" на МУ – Плевен. Резултатите показват, че подготовката в базовото обучение за прилагането на холистичен подход при жени с рак на маточната шийка все още не е достатъчна според изследваната група студенти.*

Ключови думи*: обучение, акушерки, холистичен подход*

Abstract. *Training of midwives aims to prepare professionals for high-quality health care. Professionalism is built through training, education and motivation for successful professional development. „Creation" of the modern health care professional is a serious challenge facing higher medical schools. The purpose of this study is to examine the training and qualifications of midwives for the implementation of a comprehensive approach for women with cancer. The survey was conducted among the 163 students of specialty of „midwifery" of three senior medical schools – Medical University of Sofia – Public Health Faculty, Affiliate „Prof. Dr. Mitev" – Vratsa. Medical University of Pleven – Faculty of Public Health. The results show that preparation for the implementation of a holistic approach in women with cancer during basic training is still not sufficient, according to the target group of students.*

Key words: *training, midwives, holistic approach*

Въведение

Професионализмът се изгражда чрез обучение, възпитание и мотивация за успешна професионална реализация. „Създаването" на съвременните професионалисти по здравни грижи е сериозно предизвикателство пред висшите медицински училища. Те трябва да формират в студентите професионални знания, практически умения и устойчиви мотиви за учене през целия професионален път. Новата визия на акушерката е не просто на технически изпълнител на манипулации, а на медицински специалист, който има уникалната възможност за насърчаване на здравето и възстановяването му, както и за промяна в начина на живот на пациентите чрез грижа.

Холистичният подход в здравните грижи присъства в много от теориите и моделите на научното сестринство. Д. Джонсън (1968) смята, че пациентът е индивид, който притежава набор от взаимосвързани системи на

поведение, при това всяка от тях се стреми към баланс и вътрешно равновесие. Тезата за взаимосвързаните системи се открива и в модела-адаптиране на К. Рой (1976). Според нея пациентът е индивид, който има набор от взаимосвързани биологична, психологична и социални система, влияещи върху поведението му [7].

Необходима е комплексна здравна грижа, осигуряваща на болните добро приспособяване към болестта и гарантиране на пълноценен живот въпреки нея. Потребностите на пациентката с рак на маточната шийка не се свеждат само до органичните – при нея възниква цяла йерархия от различни социални и психологични потребности. Ето защо е необходимо прилагане на биопсихосоциален (холистичен) подход от акушерките при решаване на здравните проблеми на жените с рак на маточната шийка.

Л. Хънтър твърди, че холистичната грижа в акушерската дейност осигурява психологични и физиологични ползи за жените, удовлетвореност на клиента, както и потенциални икономии на разходите [10].

В съвременното обучение на акушерките стремежът е да се обхванат всички здравни потребности на пациентите и да бъде приложен холистичен подход за запазване и възстановяване на тяхното здраве.

Цел

Да се проучи мнението на студентите относно обучението им за прилагане на холистичен подход при жени с рак на маточната шийка.

Материал и методи

Проведено е анонимно анкетно проучване сред 163 студенти от III и IV курс на специалността „Акушерка" от Факултет „Обществено здраве" на МУ – София, Филиал „Проф. д-р И. Митев" – Враца, към МУ – София, и Факултет „Обществено здраве" на МУ – Плевен.

Резултати от изследването

Сред изследваните преобладават лицата от възрастовата група 18-25 год. (55,3%), следвани от студенти на възраст между 30 и 35 години (16,8%). Относителният дял на анкетираните във възрастта 25-30 год. е 13%. По-малък е делът на възрастовите групи между 35 и 40 год. (8,1%), а 6,9% са студентите между 40 и 45 и над 45 год.

Значителен дял от анкетираните студенти (76,1%) съобщават, че са удовлетворени от обучението по специалността „Акушерка" и то отговаря на техните очаквания. Едва 1,2% от обучаващите се смятат, че има разминаване между техните очаквания и реалното обучение (табл. 1):

Таблица 1. *Удовлетвореност на анкетираните студенти от обучението*

Удовлетвореност от обучението по специалността	**Абсолютна честота**	**Процент от валидни отговори**
Да, много	41	25,2
Да, удовлетворена съм	83	50,9
Отчасти	37	22,7
Не съм удовлетворена	1	0,6
Изобщо не съм удовлетворена	1	0,6
Общо	**163**	**100**

Висок е относителният дял на студентите (88,4%), които считат, че специалността, в която се обучават, е подходяща за тях. Относителният дял на анкетираните, които все още не могат да преценят, е 9,2% и няма нито един студент, който да смята, че избраната специалност не е подходяща за него (табл. 2).

Повече от половината от анкетираните студенти (66,0%) изпитват потребност от допълнителни знания при работата си с жени с рак на маточната шийка. Притеснителен е фактът, че 11,3% от студентите съобщават, че изобщо не са придобили подобни знания (табл. 3).

Данните показват, че значителен дял (96,8%) от анкетираните студенти смятат, че могат да приложат своите теоретични знания в практиката, като 55,7% от тях отговарят „да, напълно", а 44,1% „отчасти", което е добър показател за нивото на преподаване и обучение във висшите медицински училища (фиг. 1).

Таблица 2. *Мнение на студентите относно избора на специалността „Акушерка“*

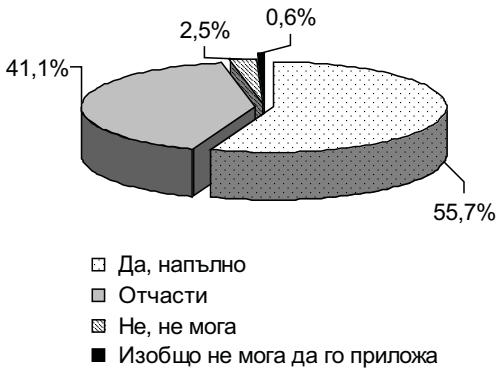
Подходяща ли е специалността за Вас	**Абсолютна честота**	**Относителен дял в %**
Да, много е подходяща	50	30,7
Да, подходяща е	94	57,7
Все още не мога да преценя	15	9,2
Донякъде е подходяща	4	2,5
Не е подходяща	0	0,0
Изобщо не е подходяща	0	0,0
Общо	**163**	**100**

Таблица 3. *Придобити знания от студентите относно потребностите на жени с рак на маточната шийка*

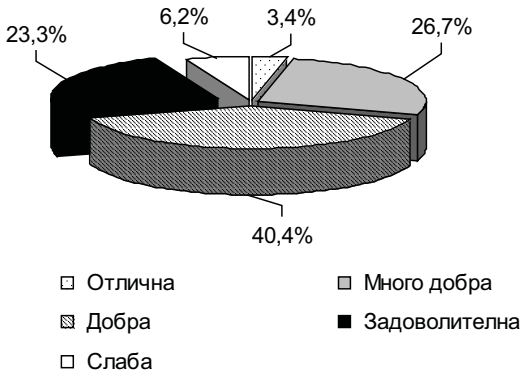
По време на обучението придобихте ли знания за потребностите на жени с РМШ	**Абсолютна честота**	**Относителен дял в %**
Да, достатъчно, за да мога да работя	26	16,4
Да, но са ми необходими още знания	105	66,0
Не мога да преценя	10	6,3
Не, не съм придобила такива знания	15	9,4
Изобщо не съм придобила знания за потребностите на жените с РМШ	3	1,9
Общо	**159**	**100**

Не малък дял от студентите съобщават, че се чувстват подготвени да приложат теоретичните си знания на практика, но почти 1/3 от тях (29,5%) не смятат, че са подготвени за прилагане на цялостни грижи при онкологично болни жени. Според 23,3% подготовката им за прилагане на холистични грижи е задоволителна, а други 6,2% я определят като слаба. Добре подготвени за прилагане на цялостни грижи се чувстват 40,4% от студентите, а 26,7% са много добре подготвени. Отлична подготовка смятат, че имат, едва 3,4% от анкетираните лица (фиг. 2).

Приложимостта на холистични грижи при жени, болни от рак на маточната шийка, изисква много добра теоретична и практическа подготовка на професионалистите по здравни грижи, допълнителна квалификация, определени личностни качества, психосоциални умения и умения за работа в екип.

Фиг. 1. *Самооценка на студентите относно готовността им за приложимост на теоретичните знания в практически условия*

Фиг. 2. *Мнение на студентите за подготовката им за прилагане на цялостни грижи при онкологично болни жени*

Заключение

Пациентките с рак на маточната шийка се нуждаят от комплексна здравна грижа, осигуряваща им пълноценен живот въпреки болестта. Ето защо е необходимо прилагане на биопсихосоциален (холистичен) подход от професионалистите по здравни грижи при решаване на здравните проблеми на тези лица. *Холистичният подход в обучението* е мост, който свързва подготовката на профе-

сионалистите по здравни грижи за справяне с реални ситуации и е важен за успешното лечение. Качествените холистични грижи изискват не само грижи за физическото, психичното и социалното благополучие на тези пациенти, но също така професионалистите по здравни грижи трябва да притежават и редица лични качества като емпатия, комуникативност, толерантност.

Библиография

1. Джоргова, Р, Къшева Г. Ролята на акушерката в решаването на морално-етичните проблеми на онкологично болните, Здравни грижи, 2005, (3):40-45.
2. Димитрова, Е. Формиране на професионални качества у студентите – медицински сестри, в процеса на клинично обучение, Здравни грижи, 2006, (4):24-27.
3. Маринова, П, Есинк М. Палиативни грижи. С., Български писател, 2007.
4. Милчева, Х. Взаимоотношенията при обучението в медицински колеж от етико-деонтологичен аспект. Здравни грижи, 2006, (1): 20-26.
5. Митова, М, Воденичаров Ц. Педагогически проблеми на медицинското образование, С., График консулт, 1998.
6. Митова, М, Младенова С. Методика на практическото обучение на специалистите по здравни грижи, С., Артик 2001, 2008.
7. Мухина, С, Тарновская И. Теоретични основи на сестринските грижи. ИЦ на МУ Плевен, 2006.
8. Стамболова, И, Чанева Г. Управление на здравните грижи. С., Филвест, 2007.
9. Ericson H. Philosophy and theory of holism. Nurse Clin North American, Jun, 2007, 42(2), 139-63.
10. Lauren P. Hunter. Being with woman: A Guiding Concept for the Care of Laboring Women, JOGNN, 2002.

✉ *Адрес за кореспонденция:*
Цветанка Джиганска
Корпус 1
Университетски комплекс
3000 Враца
✆ 0878650379
e-mail: tsvetij@abv.bg

